

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan** tarafından Anayasa'nın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **13.01.2025**

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

Ülke ihracatının %56'sının deniz taşımacılığı yoluyla gerçekleşmekte olup, hükümet sözcüleri tarafından küresel ticaret açısından en stratejik sektörün "denizcilik" olduğu sık sık vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda, denizcilik ve gemi inşa sektörünün temsilcileriyle yapılan görüşmelerde, gemi inşa ve onarımında dünya çapında marka olma hedefi özellikle Ulaştırma Bakanlığı tarafından dile getirilmektedir. Nitekim, geçtiğimiz aralık ayında, Bakan Yardımcısı Ünüvar, yeni gemi inşa teşvikine dair yönetmelik kapsamında yalnızca dört gemi için 14 milyon dolar destek sağlandığını ve bu desteklerin artarak devam edeceğini açıklamıştır.

Mevcut durumda, Türk Deniz Kuvvetleri için 31 farklı savaş gemisinin inşaatı sürmektedir. Özellikle İstif sınıfı fırkateynler, karakol gemileri ve süratli çıkarma gemileri, Tuzla'daki Anadolu, Sedef, Desan ve Dearsan tersanelerinde üretilmektedir. Bununla birlikte, Desan Tersanesi, 17 Aralık'ta Gölçük'teki Atlas Tersanesi'nin tamamını satın alarak, önemli bir tersane grubunun hisselerini tamamen kendi bünyesine katmıştır. Türkiye'nin gemi inşaat ve onarım şirketleri, NATO ülkeleri de dahil olmak üzere yabancı askeri gemilerin inşası, bakımı ve onarımını da sağlamaktadır. Ancak bu tersanelerde çalışan işçilerin payına işten çıkarmalar, düşük ücretler, güvencesizlik ve iş cinayetleri düşmektedir.

Lüks kongre salonlarında gerçekleştirilen denizcilik konferansları ve sektör buluşmalarında, yüksek kârlar ve ihracat rakamları övülürken, Tuzla tersanelerindeki işçi koğuşlarına adım atıldığında, bu "zenginlikler" yerini "daralma" ve "küçülme" söylemlerine bırakmaktadır. Geçmişten bu yana taşeron çalışma sistemi, sağlıksız barınma koşulları ve sık yaşanan iş kazalarıyla anılan tersanelerde işten atılmalar giderek artmaktadır. Yılın son aylarına yaklaşırken, "işlerin durgunlaşması" gerekçesiyle çok sayıda işçi işten çıkarılmıştır.

Bu durgunluk gerekçe gösterilerek yapılan işten atmaların son örneği, Tuzla Tersanesi'ne bağlı Asi Gemi adlı taşeron firmanın çalışanlarına gönderdiği bir mesajda görülmüştür. Firmanın sahipleri, işçilerle yüz yüze görüşme gereği dahi duymamış; WhatsApp üzerinden gönderilen bir mesajla, "Pi-yasa durgun. İş yok. Ya ücretsiz izne çıkın ya da kendinize başka bir iş bulun." diyerek işçileri fiilen işten çıkarmıştır.

Bu bağlamda;

- 1) Tersaneler de dahil olmak üzere birçok fabrika ve işyerinde "küçülme" ve "ekonomik daralma" gerekçe gösterilerek işçiler işten çıkarılmakta ve işçilerin haklarını teminat altına alan açık ve etkin bir iş güvencesi olmadığı için işçiler kaygı duymaktadır. Patronun iki dudağı arasına sıkışmış iş güvencesi, işçilerin WhatsApp mesajı yoluyla bir çırpıda işten çıkarılabilesinin de önünü açmıştır.

Özellikle taşeron çalışmanın hakim olduğu tersanelerde patronlar her türden kural tanımaz ve hukuksuz işleri taşeron firmalar aracılığıyla gerçekleştirmekte ve herhangi bir yaptırım ve caydırıcı ceza uygulanmamaktadır. Bakanlığınız, taşeron çalışma sistemini ortadan kaldırıp işçilerin en temel hakkı olan iş güvencesini yasalarla güçlendirmek için bir adım atacak mıdır?

- 2) Asi Gemi isimli taşeron firma sahibi gibi sayısız firma sahibi, ülkede devam eden ve hükümet olarak sorumluluğunu taşıdığınız ekonomik krizi gerekçe göstererek işçilerden açlık ya da işsizlik arasında bir tercih yapmalarını beklemektedir. Ancak bu durum, gerçekte işçileri sefalet mahkûm etmektir. Dahası, işçilerin tazminat hakları dahi gasp edilerek dayatılan bu koşullar karşısında Bakanlığınız bir adım atmış mıdır ya da atmayı planlamakta mıdır?

Eğer herhangi bir adım atılmamışsa, tersane patronları ve taşeron firma sahiplerinin işçilere bu koşulları dayatmakta cesareti sizden aldıklarını söylemek mümkün müdür?

- 3) İşlerin durgunlaşması ve krizin işçilere olan yansımaları yalnızca işten atmalarla sınırlı değildir. Tersane patronları, krizi gerekçe göstererek işçilerin zam beklentilerini baltalamakta ve zam döneminde "Zaten iş yok. Bizden fazla bir zam beklemeyin." söylemiyle açlık ücreti dayatmaktadır. Krizin faturasının açıkça işçilere kesildiği bu tablo karşısında Bakanlığınızın hamlesi ne olacaktır? Siz de tersane patronları gibi işçilere "Sabredin, bu krizi birlikte aşacağız." demenin ötesinde bir şey yapmayı düşünüyor musunuz?
- 4) Tersanelerde işçilerin sigorta primleri, aldıkları ücret üzerinden değil, asgari ücret üzerinden yatırılmaktadır. Tersanelerde çalışan herkesin bildiği bu durum, adeta sektörün normal haline gelmiştir. Sizce de bu durum normal midir? Bakanlığınız, açıkça ve herhangi bir saklama gayreti olmadan işlenen bu suç karşısında bir yaptırım uygulamış mıdır ya da uygulamayı planlamakta mıdır?
- 5) Özetle, tersane işçileri, yukarıdaki sorularla örneklendirildiği gibi, sayısız sorunla mücadele etmektedir. Bakanlığınız, bu sorunlardan haberdar olmadığı için mi sorumluluk üstlenmemektedir, yoksa bu sorunlara kasıtlı olarak kayıtsız kalmayı mı tercih etmektedir?